

HRVATSKI *glasnik*

XXXVI. godina, 35. broj

27. kolovoza 2026.

cijena 300 Ft

Kolovoz je obilježila suša i visoke temperature

Foto: MTI / Zsolt CZÉGLÉDI

Stručni skup u Puli

4. stranica

13. Revija tradicijske odjeće...

5. stranica

Ilinje u Brlobašu

12. stranica

Pružiti priliku svakom djetetu

Još nekoliko dana dijeli nas od početka nove školske godine. Prema izjavi nove ministrice Judit Lannert potreban je zaokret u pristupu ranom odgoju i obrazovanju. Mjere koje predlaže ministrica usmjeravaju se na ono što djecu zapravo čini djecom. Naime, prema njezinu mišljenju u današnjem svijetu djeca su izložena prevelikom pritisku. Predložen je paket koji se više prilagođava zrelosti djeteta. Predlažu se kraći nastavni sati (od 35 minuta) i manje domaće zadaće u nižim razredima, što odgovara razvojnim potrebama mlađe djece. Naglasak bi bio na mentalnom i fizičkom oporavku uz duže pauze tijekom nastave, što će školu, vjerujem, učiniti ugodnijim mjestom. U paket je uvršteno i uvođenje više umjetnosti poput plesa i glume, vrijeme za priče, što je zapravo ono što djeci u mlađoj dobi i treba. To ne samo da razvija rječnik i maštu nego im pruža i osjećaj emocionalne sigurnosti u školi. Uz takav način obrazovanja veća je šansa da će djeca odrasti sretnije i postati kreativnije i stabilne osobe. Ova je inicijativa korak naprijed prema humanijem školstvu. Svakodnevno čitanje priča, više umjetnosti i kretanja školu će pretvoriti u mjesto kreativnosti i zajedničkog stvaranja, a ne samo suhoparnog sjedenja u klupama. Sve to sjajno zvuči, no postavlja se pitanje hoće li se to moći i ostvariti. Ideja o manje zadaće i dužim odmorima zvuči lijepo u teoriji, ali pitanje je izvedivost u praksi – hoće li učitelji imati dovoljno vremena za sve te aktivnosti bez pritiska na redoviti program, hoće li biti spremni svoj nastavni sat pripremiti tako da gradivo obrade u samo 35 minuta? Jesu li osigurani uvjeti za više slobodnih aktivnosti, ima li dovoljno učitelja...? Predloženi paket reformi predstavlja bitan zaokret prema pedocentričnom obrazovnom sustavu. Skraćivanje nastave i reorganizacija školskog dana zahtijevat će mnoge administrativne izmjene u pravilnicima škola. Ključ uspjeha te reforme u velikom dijelu ovisit će o spremnosti nastavnika te o raznim uvjetima ustanova, ali i o shvaćanju roditelja, koji bi također trebali mijenjati svoje shvaćanje uloge škole u djetetovu životu. Ako se promjene uspješno provedu, zasigurno će svako dijete imati priliku postati staložena, sretna osoba koja će pronaći profesiju u kojoj će i uživati u životu.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Očekuje se da će upravo ti zakoni postaviti temelje promjenama koje nova vlada planira provesti u idućem razdoblju.”

Pred Mađarskim parlamentom od njegova konstituiranja, pa tako i tijekom srpnja, nalaze se brojni važni zakonski prijedlozi koje zastupnici razmatraju i usvajaju, a koji bi trebali predstavljati temelj cjelovite obnove političkog, gospodarskog, obrazovnog i drugih sustava države koju provodi vlada premijera Pétera Magyarara.

Među najvažnijim zakonima o kojima se raspravljalo nalaze se izmjene Temelnog zakona (Ustava), Zakona o javnom obrazovanju, Zakona o medijima te niz drugih propisa koji će odrediti smjer najavljenih reformi u Mađarskoj. Očekuje se da će upravo ti zakoni postaviti temelje promjenama koje nova vlada planira provesti u idućem razdoblju.

Odbor za narodnosti dosad je na 11 sjednica predložio nekoliko izmjena zakonskih prijedloga te ih iznio tijekom opće rasprave. Među njima bili su prijedlozi izmjena Zakona o medijima, Zakona o javnom obrazovanju te Zakona o lokalnoj samoupravi, koji se odnosi na ograničavanje naknada gradonačelnicima i predsjednicima županijskih skupština.

Kod prijedloga novog Zakona o medijima Odbor za narodnosti predložio je da se među temeljnim načelima javnog medijskog servisa, uz odredbu prema kojoj on „treba pridonositi očuvanju nacionalne kulture i nacionalnog jezika”, uvrste i riječi „te jezika i kultura narodnosti”. Zakon je na kraju i usvojen s tom dopunom.

Drugi prijedlog Odbora odnosio se ponajprije na predsjednike narodnosnih samouprava jer se izmjenama Zakona o lokalnim samoupravama posredno određuje i visina njihovih dodatnih naknada. Odbor je tražio da se za predsjednike državnih narodnosnih samouprava predvidi izuzeće, odnosno mogućnost da uz osnovnu naknadu mogu primati i dodatak u visini od 15 posto mjesečne plaće za pokrivanje troškova. Taj prijedlog nije dobio potrebnu potporu zastupnika Mađarskog parlamenta.

Tijekom proteklih tjedana narodnosni glasnogovornici odazivali su se i pozivu zamjenice pučkog pravobranitelja za prava narodnosti, koja se upoznavala s njihovim radom i položajem njihovih zajednica.

Šesnaeste izmjene Temelnog zakona izravno se odnose i na visoko obrazovanje jer predviđaju novu promjenu pravnog statusa sveučilišta. Ukida se dosadašnji model upravljanja u kojem su zaklade za upravljanje imovinom od javnog interesa imale važnu ulogu, a sveučilišta bi ponovno trebala steći veću autonomiju.

Odbor za narodnosti zauzima stajalište da se mora osigurati zaštita studijskih programa za narodnosti – osobito programa za obrazovanje nastavnika i humanističkih struka – te njihovo dugoročno financiranje, jer oni predstavljaju iznimno važan društveni i ustavni interes.

Odbor za narodnosti pokrenuo je i inicijativu za dopunu sedamnaeste izmjene Temelnog zakona (tijekom parlamentarne rasprave o prijedlogu zakona T/324) kako bi zamjenici pučkog pravobranitelja za prava narodnosti i zaštitu okoliša dobili stvarne i samostalne ovlasti.

Cilj inicijative bio je da Temeljni zakon zajamči da zamjenici pravobranitelja u području svoje nadležnosti mogu djelovati samostalno, poduzimati brze i učinkovite mjere te, po potrebi, samostalno pokretati postupke pred Ustavnim sudom. Prijedlog nije dobio potporu nadležnog parlamentarnog odbora za zakonodavstvo.

Tijekom opće rasprave o izmjenama Zakona o javnom obrazovanju, kojima se ponovno uspostavlja pravo učitelja i nastavnika na štrajk, Odbor je u općoj raspravi predstavio svoje mišljenje. Istaknuto je kako se Odbor slaže s ciljem prijedloga zakona. Naglašeno je da u narodnosnim školama postoji velik nedostatak nastavnika, zbog čega poteškoće nastaju i pri izboru ravnatelja jer se na natječaje prijavljuje mali broj kandidata. Što se pak tiče pitanja autonomije obrazovnih ustanova i autonomije njihovih osnivača, trebalo bi rješavati uravnoteženije.

Ovaj smo dio događanja mogli pratiti kroz izjave, izlaganja tijekom opće rasprave, objave narodnosnih glasnogovornika na društvenim mrežama te dostupne zapisnike sa sjednica Odbora za narodnosti Mađarskog parlamenta.

Branka Pavić Blažetin

35 GODINA HRVATSKOG GLASNIKA

HRVATSKI GLASNIK

18. kolovoza 2011.

3

Aktualno

Izmjene izbornopravnih odredaba prijedloga zakona o pravima narodnosti

Prijedlozi Saveza državnih manjinskih samouprava

Savez državnih manjinskih samouprava održao je sjednicu 20. srpnja na kojoj je između ostaloga bilo riječi i o nacrtu zakona o pravima narodnosnih zajednica u Mađarskoj koji je dostavljen Savezu. Nakon rasprave Savez državnih samouprava poslao je nadležnima svoje mišljenje i prijedloge o nacrtu zakona, o izboru zastupnika narodnosnih samouprava i o nacrtu zakona o pravima narodnosti. U 15 točaka poimenično su navedena rješenja i mišljenja koja, po mišljenju predsjednika državnih manjinskih samouprava, zakonodavac treba uvažiti poradi donošenja zakona o biračkom pravu, te mišljenje u svezi s načinom izbora zastupnika narodnosnih mjesnih, županijskih i državnih samouprava. O pojedinostima upitali smo Jozu Solgu, tajnika Saveza, i člana Pripremnog odbora (utemeljenog sredinom srpnja) nadležnog ministarstva za izradu dvotrećinskih zakona koje treba da prihvati Mađarski parlament do kraja godine, prije stupanja na snagu novog Ustava Mađarske 1. siječnja 2012. godine. Za narodnosne zajednice u Mađarskoj u tom pogledu ima nekoliko važnih zakona, a zasada su na uvid dobili radnu inačicu dijelova Izbornog zakona koji se odnose na izbor zastupnika u narodnosne samouprave i Zakona o pravima narodnosti, koji će zamijeniti važeći Zakon iz 1993. godine, kaže Solga te nas upoznaje s tekstom Izmjene izbornopravnih odredaba prijedloga zakona o pravima narodnosti i Prijedlozima Saveza državnih manjinskih samouprava.

Kako kaže Solga, Savez državnih manjinskih samouprava (SDMS) 21. srpnja 2011. iznio je svoj stav i prijedloge u svezi s predloženim izbornopravnim odredbama koje su utvrđene u prilogu broj 2 prijedloga zakona o pravima narodnosti u Mađarskoj. Prema prijedlogu, provedbe izbora u potpunosti obavljaju nadležna izborna povjerenstva, stoga se izborna pravila trebaju regulirati zakonom o izbornoj proceduri.

1. SDMS predlaže da se odredbe zakona prošire na državljane članica EU, sa stalnim prebivalištem u Mađarskoj, te na osobe koje se priznaju kao useljene i nastanjene, koje sebe smatraju pripadnikom neke narodnosti. Podupire određenu točku prijedloga zakona kojom se diferencira pasivno i aktivno izbornopravo (birači može svatko s biračkim pravom na izborima za mjesne samouprave, tko je upisan na biračkom popisu manjina, a birač može biti onaj mađarski državljani koji udovoljava određenim drugim kriterijima).

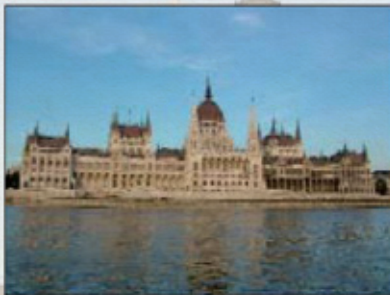
2. SDMS podupire ukinuće elektorskog sustava, a predlaže uvođenje neposrednih izbora pri izborima za područne i državne samouprave.

3. SDMS podupire da se narodnosni birački popis vodi neprekidno, a da se u godini izbora samo dopuni novim državljanima koji zatraže prijam na popis birača. Predlaže da birački popis bude javan. Međutim ne podupire da birački popis bude objavljen i dostupan na internetu, tu odredbu smatra vrlo zabrinjavajućom. Predlaže da se birački popis obznani na način koji se prakticira kod drugih tipova izbora.

4. SDMS ne podupire prijedlog da pravo na izbor narodnosni državljani može ostvarivati isključivo u mjestu svoga prebivališta. Ta je odredba suprotna temeljnim načelima mađarskog izbornog prava, i strana mađarskome pravnom sustavu jer ni kod jednog tipa izbora on se ne primjenjuje (parlamentarni izbori, izbori za mjesne samouprave i načelnike). Nema nikakvih razloga za uvođenje toga, a njihova bi primjena imala nesagledive posljedice za sustav narodnosnih samouprava kod svih narodnosti. Ne govoreći o tome da je to protivno i ustavnim odredbama, naime u mjestima gdje ne dode do raspisivanja izbora za narodnosne samouprave, državljani ne mogu ostvariti svoje pasivno biračko pravo.

5. SDMS ne predlaže da narodnosni kandidat mandat može ostvariti samo na dvije razine. Predlaže da se zadrži valjani propis.

6. SDMS predlaže da svi birači uzeti na

birački popis mogu glasovati na izborima za područne i državne narodnosne samouprave. Zapreka je tome do sada bio elektorski izborni sustav.

7. SDMS ne podupire isključivanje mogućnosti međuvremennih izbora na izborima za mjesne narodnosne samouprave. Nema razloga za to jer neprekinuto vođen birački popis daje odgovarajuće pravne temelje za međuvremene izbore.

8. SDMS ne podupire prijedlog da se raspisivanje izbora za narodnosne samouprave veže za podatke posljednjeg popisa pučanstva. Ne podupire nadalje ni izmjene zakona o popisu pučanstva u svezi s tim promjenama. Prijedlog izmjena zakona o statistici suprotan je europskim odredbama. Predlaže da se raspisivanje mjesnih izbora za narodnosne samouprave i dalje veže za broj državljana upisanih na birački popis.

9. SDMS ne podupire diferenciranje broja zastupnika mjesnih narodnosnih samouprava (u naselju s manje od deset tisuća stanovnika tri, preko toga pet zastupnika) prema broju stanovnika naselja. Predlaže da broj zastupnika mjesnih narodnosnih samouprava bude jedinstveno pet. U samoupravama s tri zastupnika zbog propisa o nespojivosti ne može se osigurati zakonsko djelovanje (obvezni odbori, voditelji ustanova, pravila u gospodarenju). U samoupravama s četiri sadašnja zastupnika često je rad onemogućen jer za pravovaljane odluke nisu mogli osigurati potrebnu većinu. Osim toga mjesni zastupni-

ci svoj rad obavljaju u društvenom radu, stoga ni štedljivo gospodarenje ne može biti razlogom za smanjenje broja zastupnika. S druge strane broj stanovnika nema nikakve veze sa zadaćama i djelatnošću narodnosnih samouprava.

10. SDMS ne podupire ni smanjenje broja državnih samouprava jer primjerice u devetočlanim vijećima ne mogu se osigurati zakonski okviri njihova djelovanja (obvezni odbori, voditelji ustanova, pravila u gospodarenju). U svezi s brojem zastupnika državnih samouprava predlaže zadržavanje valjanih zakonskih odredaba, a u svezi s područnima vraćanje na devetočlano vijeće.

11. SDMS ne podupire uvođenje ustanove nezavisnog zastupnika. Predlaže da i nadalje prema određenim zakonskim kriterijima na mjesnoj razini postavlja kandidate, a na područnim i državnim izborima liste može postavljati samo udruga. Zbog toga predlaže uvođenje nove ustanove predlaganja kandidata, prema kojemu postavljati kandidate odnosno liste mogu one udruge koje su dobile najmanje 10% biračkog tijela. To bi bio novi filter prema udrugama.

12. SDMS ne podupire uvođenje obveze za uzimanje udruga u popis udruga od opće javne koristi, kao uvjet.

13. SDMS ne podupire mogućnost upisa na više od jednog biračkog popisa.

14. SDMS ne podupire prijedlog da se vođenje narodnog popisa birača, i tijekom uzimanja na birački popis predade uredu državne samouprave, jer za to nedostaju potrebni uvjeti.

15. SDMS ne podupire propis da molba za prijam na popis birača mora sadržavati izjavu birača s opširnim pismenim obrazloženjem o nacionalnoj pripadnosti. Kao što ne podupire ni postavljanje uvjeta za izjavu kandidata, posebno s obzirom na to da se i poznavanje jezika određene zajednice mora posebno pismeno obrazlagati.

Stipan Balatinac

Učitelji hrvatskog jezika na međunarodnom stručnom skupu u Puli

Šesnaest učitelja iz narodnosnih škola s predmetnom nastavom i iz dvojezičnih škola sudjelovalo je na Međunarodnom stručnom skupu za odgojitelje, učitelje i nastavnike pripadnike hrvatske nacionalne manjine i hrvatskoga iseljeničtva koji je održan od 21. do 24. srpnja u Puli. Tijekom četverodnevno programa sudionici su usavršavali svoja stručna znanja, razmjenjivali iskustva i upoznavali kulturnu baštinu Istre.

Sudionici stručnog skupa

U organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje Republike Hrvatske (AZOO) od 21. do 24. srpnja 2026. godine u Puli je održan Međunarodni stručni skup za odgojitelje, učitelje i nastavnike pripadnike hrvatske nacionalne manjine i hrvatskoga iseljeničtva. Skup je i ove godine okupio brojne odgojno-obrazovne djelatnike koji djeluju izvan granica Republike Hrvatske pruživši im priliku za stručno usavršavanje, razmjenu iskustava i jačanje profesionalne suradnje.

te dvojezičnih škola. Njihovo sudjelovanje organizirao je Hrvatski pedagoški i metodički centar, a radu skupa nazočila je i ravnateljica centra Zsanett Vörös.

Radni dio programa održan je na Fakultetu ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ u Puli, a središnja tema skupa bila je „Kulturna baština i identitet istarskoga kraja“. Na plenarnim predavanjima sudionici su upoznali povijesni razvoj i višeslojni identitet Istre te promišljali o ulozi hrvatskoga iseljeničtva u očuvanju jezika, kulture i nacionalnoga identiteta. Skup su otvorili predstavnici Grada Pule, Istarske županije, Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske te ravnateljica Agencije za

„Uloga škole u očuvanju kulturne baštine i nacionalnoga identiteta“. Poseban naglasak stavljen je na važnost škole u očuvanju hrvatskoga jezika među mladim naraštajima izvan domovine te na razmjenu primjera dobre nastavne prakse.

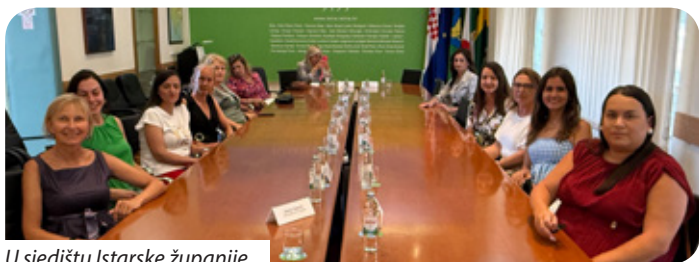
Treći dan poslijepodne predstavnici zemalja sudionika primljeni su u sjedištu Istarske županije, gdje ih je pozdravila zamjenica župana Gordana Antić. Tom su prigodom voditelji svojih skupina predstavili položaj i organizaciju nastave hrvatskoga jezika u svojim državama te razmijenili iskustva o izazovima s kojima se susreću u radu.

U sklopu programa organiziran je i cjelodnevni stručni obilazak Rovinja, Poreča i Svetvinčenta, gdje su sudionici uz stručno vodstvo upoznali bogatu kulturnu i povijesnu baštinu Istre.

Posljednjega dana održana je svečana dodjela potvrda o sudjelovanju i zatvaranje skupa, nakon čega je organiziran stručni posjet Nacionalnom parku Brijuni.

Za učitelje iz Mađarske sudjelovanje na ovakvim stručnim skupovima iznimno je važno. Osim stjecanja novih stručnih spoznaja ono omogućuje razmjenu iskustava s kolegama iz brojnih zemalja te uspostavljanje novih profesionalnih kontakata. Takvi susreti doprinose unapređenju nastave hrvatskoga jezika i kulture u mađarskim školama te dodatno osnažuju povezanost hrvatske zajednice u Mađarskoj s domovinom.

Izvor: metodikahr.hu / BPB

U sjedištu Istarske županije

Na skupu je sudjelovalo gotovo 90 odgojno-obrazovnih djelatnika iz 14 zemalja, među kojima su Bosna i Hercegovina, Irska, Italija, Kanada, Austrija, Švedska, Slovenija, Srbija, Rumunjska, Njemačka, Sjeverna Makedonija, Slovačka i Mađarska. Takva međunarodna zastupljenost još je jednom potvrdila važnost povezivanja hrvatskih obrazovnih ustanova i učitelja koji djeluju u manjinskim zajednicama i hrvatskom iseljeničtvu.

Među sudionicima bilo je i 16 učitelja iz pet regija mađarskih narodnosnih škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika

odgoj i obrazovanje mr. sc. Katarina Milković.

Uz predavanja organizirane su i likovne te plesne radionice posvećene istarskom folkloru, tradicijskim plesovima i arhitektonskoj baštini istarskih gradova, što je omogućilo sudionicima da kulturnu baštinu upoznaju i kroz praktičan rad.

U večernjim satima organizirana je stručna povijesna šetnja Pulom tijekom koje su sudionici upoznali najvažnije kulturno-povijesne znamenitosti grada.

Drugi dan skupa obilježila su plenarna predavanja i panel-rasprava pod nazivom

13. Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske

U Tomislavgradu je 10. srpnja održana završna večer 13. Revije tradicijske odjeće i izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske. Titulu najljepše ponijela je Vesna Barišić iz Argentine. Ovogodišnja Revija održana je od 6. do 12. srpnja 2026. u Biogradu na Moru i u Tomislavgradu.

Sudionice Revije tradicijske odjeće

Prvi dio programa održan je u Biogradu na Moru, gdje su se sudionice družile i upoznavale te zajednički fotografirale. Priređena je večer prijateljstva, izlet brodom te revijalni program na ljetnoj pozornici. Program se potom nastavio u Tomislavgradu, gdje je uz upoznavanje kulturne i prirodne baštine toga kraja održano središnje događanje – 13. Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske uz proglašenje pobjednica.

Prvom pratiljom proglašena je Martina Dulić iz Srbije, koja je predstavila bunjevačku narodnu nošnju, dok je titulu druge pratilje osvojila Mihaela Šokić iz Vidovica (Bosna i Hercegovina). Titulu Miss fotogeničnosti osvojila je Eva Matić iz Čapljine (Bosna i Hercegovina), koja je tijekom glasanja osvojila simpatije velikog broja publike.

Predstavnica Hrvata iz Mađarske Aliz Straub-Rázsics iz Mohača uspješno je sudjelovala na 13. Reviji tradicijske odjeće i izboru najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske. Predstavila je bogatu starinsku nošnju mohačkih Šokaca te dijelove nošnje koje je sama restaurirala, a na pozornici u Tomislavgradu otpjevala je i tradicionalnu pjesmu. Na manifestaciji ju je pratila predsjednica Hrvatske samouprave Vršende Marijana Balatinac.

Aliz je sudjelovala i u internetskom glasanju za najfotogeničniju sudionicu 13. Revije tradicijske odjeće i izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske, koje je organizirala Udruga Stećak. Osvojila je 2910 glasova, čime je zauzela izvrsno četvrto mjesto među svim natjecateljicama.

Na ovogodišnjoj Reviji sudjelovala je 21 Hrvatica iz 12 država – Argentine, Austrije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Italije, Mađarske, Njemačke, Norveške, Perua, Ru-

munjske, Srbije i Švicarske. Svaka od sudionica predstavila je narodnu nošnju svoje zajednice ili kraja iz kojeg dolaze njezini korijeni svjedočeći bogatstvu hrvatske tradicijske baštine koja se stoljećima njeguje i izvan granica Republike Hrvatske.

Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske već 13 godina okuplja Hrvatice iz domovine i iseljeničtva radi očuvanja, promicanja i predstavljanja hrvatske tradicijske kulture te jačanja povezanosti hrvatskog iseljeničtva s domovinom. Manifestacija nije natjecanje ljepote u klasičnom smislu, nego slavi autentičnost, kulturnu baštinu i identitet hrvatskih zajednica diljem svijeta.

Manifestaciju organizira Udruga za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini „Stećak” u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika i Kulturno-informativnim centrom Tomislavgrad.

Tijekom sedmodnevnog programa sudionice su, uz predstavljanje narodnih nošnji, sudjelovale u nizu kulturnih, edukativnih i turističkih sadržaja u Biogradu na Moru i Tomislavgradu upoznaujući hrvatsku kulturnu i prirodnu baštinu.

Foto: Filip Marinović

Željka Sablić Odrlić / Branka Pavić Blažetin

Aliz Straub-Rázsics i Marijana Balatinac

Predstavljena knjiga „Bunjevačke kraljice” i otvorena izložba „Starinska kosidba žita – žetva”

U organizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata 25. lipnja u Baji je održano predstavljanje knjige „Bunjevačke kraljice – Duhovski običaj bunjevačkih Hrvata” autorica Milane Černelić i Tamare Stricki Seg te otvorenje izložbe fotografija Vesne Mores „Starinska kosidba žita – žetva”.

Nazočne je srdačno pozdravio ravnatelj Kulturnog centra Mladen Filaković, među njima posebno goste iz Subotice i Osijeka koje je ukratko i predstavio.

Uz moderatoricu Senku Davčik knjigu „Bunjevačke kraljice”, objavljenu prije godinu dana u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, predstavile su urednica izdanja Katarina Čeliković i jedna od autorica Tamara Stricki Seg.

Izrazivši zadovoljstvo što je ponovno u Baji, među prijateljima, i što se predstavlja nova knjiga, urednica izdanja Katarina Čeliković ukratko je govorila o nastanku knjige, autoricama te sadržaju knjige. Knjiga je plod istraživanja postojeće literature, ali i uspješnog terenskog istraživanja pod vodstvom profesorice Milane Černelić i njezinih studenata.

Gošće iz Subotice predstavile su knjigu o bunjevačkim kraljicama

U knjizi se u četiri cjeline prikazuje bunjevački ophod kraljica uz opis ophoda, etnomuzikološki doprinos istraživanju u Subotici i okolici, a sadržava i kraljičke pisme te brojne stare i nove fotografije.

Promocija je uljepšana i pjevanjem kraljičkih pisama u izvođenju suautorice knjige Tamare Stricki Seg, prikazan je film o kraljicama snimljen u Subotici i okolnim naseljima te stari tonski zapis kraljičke pjesme iz mađarskog dijela Bačke pod naslovom „Zaspala je Ana”.

Vesna Mores, Janja Živković Mandić i Mladen Filaković

Suautorica knjige Tamara Stricki Seg predstavila je knjigu i kraljičke pisme s etnomuzikološkog aspekta.

Knjiga, radi toga da predstavi bunjevačke kraljice kao živu baštinu bunjevačkih Hrvata u Srbiji i Mađarskoj, kako se ističe i u Predgovoru, „daje cjelovit prikaz duhovskog običaja bunjevačkih kraljica, cjelovit prikaz običaja ophoda kraljica u podunavskih Hrvata Bunjevaca u Bačkoj (Srbija i Mađarska) kao dijela hrvatske tradicijske baštine od kraja 19. stoljeća do sredine 20. stoljeća na temelju dostupne literature i od sredine 20. stoljeća do današnjih dana na temelju terenskih etnoloških i etnomuzikoloških istraživanja autorica”.

Bajkinje Jutka Poljak i Noémi Páli razgledaju izložbu

Na izložbi fotografija

Nakon promocije knjige upriličeno je i otvorenje izložbe Vesne Mores „Starinska kosidba žita – žetva” koju je otvorila Janja Živković Mandić, a o svojem radu govorila je i sama autorica, koja je izloženim fotografijama predstavila starinsku kosidbu žita na Petrijevačkim žetvenim svečanostima.

Knjiga se mogla kupiti na licu mjesta, a izložba fotografija može se pogledati radnim danima u Kulturnom centru.

Susret s gostima iz Subotice i Osijeka ujedno je bio prilika i za uspostavljanje buduće suradnje.

S. B.

Publika

„Oj, Kozaru, alaj si na brijegu, u tebi se lijepe cure legu”

U organizaciji Hrvatske samouprave Velikog Kozara 27. lipnja održan je tradicionalni Hrvatski dan u povodu blagdana svetoga Ivana Krstitelja. Toga su svetca šokački Hrvati u Kozaru stoljećima posebno štovali, a uz njegov se blagdan veže i tradicionalni šokački kirbaj.

Program je počeo u kasnim poslijepodnevним satima svetom misom u mjesnoj crkvi koja se uzdiže iznad sela. Misu je na hrvatskom jeziku predvodio sigetski župnik i voditelj Hrvatskog povjerenstva Pečuške biskupije Gabrijel Barić, a liturgijsko pjevanje predvodio je ženski pjevački zbor „August Šenoa” iz Pečuha.

Proslava je nastavljena u mjesnom Domu kulture folklornim programom. Nastupila su djeca iz mjesnog vrtića koja pohađaju hrvatsku odgojnu skupinu, KUD „Bunjevačka zlatna grana” iz Baje, Antuš Vizin i prijatelji te Pjevački zbor „Biser” iz Velikog Kozara uz pratnju harmonikaša Antuna Vizina. Nakon kulturnog programa uslijedilo je zajed-

Djeca iz mjesnog vrtića

ničko druženje i ples, izjavila je za Hrvatski glasnik predsjednica Hrvatske samoupra-

ve Velikog Kozara Ana Crnković Andresz.
Branka Pavić Blažetin

III. DRUŽENJE BARANJSKIH HRVATA

U organizaciji Hrvatske samouprave Baranjske županije 21. lipnja u Selurnicu je održano III. druženje baranjskih Hrvata. Cjelodnevna manifestacija okupila je predstavnike hrvatskih samouprava iz cijele Baranje te brojne goste.

Program je počeo u priepodnevnim satima u dvorištu mjesnog Kulturnog centra, a završio zajedničkim ručkom. Za posjetitelje svih uzrasta priređeni su brojni sadržaji – od dječjih programa i natjecanja u tradicijskim igrama do predavanja o narodnim nošnjama i plesnjaka.

Sudionici su u svojim šatorima pripremali tradicionalna hrvatska jela poput sarme, fiš-paprikaša i čevapa, a za glazbeni

ugodaj pobrinuo se Tamburaški sastav „Misijsa”. Posjetitelji su mogli kušati i vina.

U organizaciji programa sudjelovala je i Hrvatska samouprava Selurnica.

Na svojoj Facebook stranici hrvatski glasnogovornik u Mađarskom parlamentu Ivan Guban napisao je: „U Selurnicu su se okupili predstavnici petnaestak hrvatskih samouprava iz Baranjske županije. Iskoristio sam priliku kako bih nazočne izvjestio o radu u Parlamentu i Odboru za narodnosti, o mogućim promjenama te novim dužnosnicima u sustavu narodnosne politike. Također sam podijelio informacije o aktualnim natjecanjima i mogućim isplatama.”

Branka Pavić Blažetin · Foto: Organizatori

ZLATNA REVERENDA

U Hrvatskom klubu Augusta Šenoe u organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske 4. lipnja upriličena je promocija knjige Marka Bubala „Zlatna reverenda“. Razgovor i predstavljanje knjige s autorom moderirala je Milica Klaić Taradija.

„Zlatna reverenda“, knjiga na 376 stranica, objavljena je u Nakladi sv. Antuna u ožujku 2026. godine. Kako ističe autor, koji je izdanje posvetio „svojim dragim roditeljima Mari i Mati te časnim sestrama bosonogim karmelićankama diljem svijeta“, knjigu želi besplatno podijeliti uz pomoć dobročinitelja u župama, kapelicama i samostanima gdje je tijekom godina zahvaljivao Bogu za svojih pedeset godina svećeništva.

Marko Bubalo svoj je zlatni jubilej proslavio 2022. godine, kad je počeo s radom na ovoj knjizi. „Zlatna reverenda“ svojevrsni je simbol i svjedočanstvo proteklih pedeset godina njegova svećeničkog služenja.

Mladu misu služio je 23. srpnja 1972. godine u župi Duha Svetoga u Malom Parizu u vrijeme kad je župnik bio Marko Majstorović.

Od Poljara, rodnog sela kraj Plehana, preko Slavonskog Broda, Zagreba, Đakova i Tordinaca, zatim izgnanstva u Mađarskoj, povratka u Tordince pa sve do umirovljenja i današnjeg života u Vinkovcima – o tome i mnogočemu drugom piše Marko Bubalo u svojoj knjizi „Zlatna reverenda“.

Promocija u Pečuhu bila je prigoda da se поближе evociraju godine provedene u Pečuhu tijekom Domovinskog rata te povratka u Tordince. Govorilo se o skrbi za prognanike u južnoj Mađarskoj, ali i o vezama koje je uspostavio s Hrvatima u Baranjskoj županiji i diljem Mađarske. Prisjetio se župnog dvora u Nijemcima, svećenika Stjepana Zagorca kod kojega je stanovao te brojnih Hrvata iz Mađarske s kojima je surađivao. Prisjetio se i svetih misa koje je služio, kako se danas kaže, od Gradišća do Bačke.

U župu Tordinci došao je 1. srpnja. Župa je tada imala osam filijala, a trebalo je početi i s gradnjom crkve u Antinu. Međutim, đakovački biskup dekretom od 22. listopada 1991. godine poslao ga je u Vesprijsku biskupiju, gdje je od mjesnog biskupa dobio jurisdikciju za pastoralno djelovanje u Nagyatádu. Ubrzo potom dobio je i dodatni dekret kojim je bio zadužen za brigu o izbjeglicama u Pečuhu i Baranjskoj županiji.

Od početka svojega djelovanja neumorno je obilazio prognanike, bolesnike i nemoćne. Svojim kombijem putovao je od kuće do kuće, od sela do sela, od grada do grada. Počeo je redovito dolaziti u Hrvatski klub Augusta Šenoe, upoznavati Hrvate, sudjelovati na priredbama, služiti mise, posjećivati izložbe i promocije te upoznavati ljude iz društvenog i kulturnog života Hrvata u Mađarskoj. Posebnu je pozornost posvećivao učenicima Hrvatske škole Miroslava Krleža, a upravo je on organizirao i prvu misu za maturante – tradiciju koja traje i danas. Prva takva misa održana je 2. svibnja 1993. godine. U knjizi je objavio i popis svih maturanata koji su sudjelovali na tim misama.

Kako sam kaže, usuđuje se reći da je to bilo zlatno doba za hrvatske katolike u Mađarskoj. Budeći se iz komunističke diktature i ohrabreni pomaganjem svojim prognanim sunarodnjacima, postajali su sve svjesniji svoje pripadnosti hrvatskom narodu. Počeli su slobodnije disati, hrvatski misliti i kršćanski živjeti.

Marko Bubalo i Milica Klaić Taradija

Tako je tekao zanimljiv razgovor u Hrvatskom klubu Augusta Šenoe – ispunjen emocijama, sjećanjima i zajedničkim uspomnama. Onima koji su ta vremena proživjeli darovao je prisjećanje, a onima koji ih nisu doživjeli nova saznanja.

Zanimljivo je da se u knjizi „Zlatna reverenda“ Marko Bubalo nalazi samo na jednoj fotografiji u reverendi. Možda i zato što je shvatio kako bez nje lakše može doći do ljudi i njihovih svakodnevnih briga i

problema. Ipak, svoju je reverendu svjesno i ponosno nosio tijekom svih pedeset godina svećeništva, a nosi je i danas.

Zlatnu misu služio je čak 25 puta u pet država i svagdje je propovijedao – nekad pred troje ljudi, a nekad pred prepunom crkvom. U rodnom Poljarima na slavlju je bilo 11 osoba.

Danas posebno mjesto u njegovu srcu imaju bosonoge karmelićanke u Španjolskoj. Pisati je počeo još u izgnanstvu, a do danas je objavio šest knjiga i brojne novinske članke.

„Ovdje u Pečuhu započeo sam jedan novi svećenički život. Dotad sam bio uglavnom vezan uz selo i župni rad. Nikada nisam nastupao u medijima, a ovdje sam dao prvi intervju Jasminki Domaž iz Zagreba, a poslije i Miši Balažu“, prisjetio se Marko Bubalo.

I tako se plela priča koju su glazbeno uokvirili hrvatski pjevači iz Baranjske županije i zbor žena iz Kozara. Na kraju je svima poklonjena knjiga koja je predstavljena i koju je autor napisao i posvetio svojim dragim prijateljima koji su ga počastili nazočnošću.

Branka Pavić Blažetin

TRENUTAK ZA PJESMU

Ima jedna duga cesta

*Ima jedna duga cesta, koja vodi sve do raja;
to je cesta, cesta mira, cesta mira i ljubavi!*

*Ima jedno obećanje, da će opet doći ka nama;
to je obećanje vjere, ufanja i ljubavi!*

*Kada moraš sutra poći sa križanja svoga puta;
pođi putem, putem Krista, putem Krista i ljubavi!*

*Ima jedno toplo Sunce koje zlati sve vrhunce;
da nam svako dobro djelo za sve vijeke vrijedi cijelo.*

*Ima jedna tajna sreća od svih kušnji još je veća:
svaka žrtva rađa medom, križevi svi svrše s nebom!*

Susret narodnosti i Dan vrijednosti naselja uz Pinku

U Domu kulture u Gornjem Četaru 6. lipnja priređen je Susret narodnosti i Dan vrijednosti naselja uz Pinku. Nastupile su plesne skupine i zborovi iz Narde, Gornjeg Četara, Sambotela, Hrvatskih Šica, Pornóapátija i Petrova Sela.

Okupljene je u ime domaćina toplim riječima pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Gornjeg Četara Ana Polyák Sallér naglasivši radost što „zajedno možemo slaviti sve one vrijednosti koje već stoljećima povezuju naše zajednice: poštovanje tradicije, ljubav prema materinskom jeziku, očuvanje kulturne baštine i međusobno uvažavanje“. Dodala je: „Raznolikost područja uz Pinku pravo je bogatstvo na koje s razlogom možemo biti ponosni. Rad, predanost i zajedništvo naših hrvatskih i njemačkih narodnosnih zajednica pridonose tomu da se naše tradicije prenose kao žive vrijednosti na buduće naraštaje. Želim da današnji susret dodatno učvrsti naša prijateljstva, obogati suradnju naših zajednica te nam pruži priliku da još bolje upoznamo i cijenimo vrijednosti drugih.“

Slijedio je bogat kulturni program u kojem su prvi nastupili članovi plesne skupine

Iz obližnje Narde predstavili su se mladi tamburaši te Zbor „Lastavice“

bogato običajno nasljeđe nastupom Pjevačkog zbora „Slavuj“ i tamburaške skupine. Na samom kraju kulturnog programa nastupili su plesači i tamburaši Hrvatskog kulturnog društva „Gradišće“ iz Petrova Sela koji su izveli čak dvije koreografije.

„Susret nije bio samo folklorno poslijepodne nego ujedno i Dan vrijednosti. Svako naselje predstavilo je svoje lokalne vrijednosti uz prigodnu izložbu. Posjetitelji su, uz razgledavanje izloženih predmeta, fotografija, alata i dokumenata, imali priliku kušati i domaće specijalitete poput šudlice, savijače sa zeljem i lepinja. Na kraju manifestacije svi sudionici i posjetitelji bili su pozvani na zajedničku večeru i prijateljsko druženje.“

Zajedno smo proveli vrlo lijepo i sadržajno poslijepodne. Manifestacija je naišla na vrlo pozitivan odjek među sudionicima i posjetiteljima. Prema mišljenju većine sudionika od ovoga bi susreta trebalo stvoriti tradiciju i organizirati ga i u budućnosti“, rekla je za Hrvatski glasnik Ana Polyák Sallér.

Branka Pavić Blažetin · Foto: Organizatori

Četarski zbor „Rozmarin“

Osnovne škole Gornji Četar predstavivši se hrvatskom i njemačkom koreografijom koje su s djecom uvježbale Veronika Pezenhoffer i Eliza Kiss. Četarski zbor „Rozmarin“ pod vodstvom Rože Pezenhoffer oduševio je nazočne, baš kao i učenici osnovne škole.

Goste iz obližnjeg Pornóapátija, u kojem živi njemačka zajednica, predstavljale su dječja i odrasla njemačka narodnosna plesna skupina. Iz obližnje Narde uspješno su se predstavili mladi tamburaši pod vodstvom svojega učitelja Rajmunda Filipovića te Zbor „Lastavice“.

Nastup seniorske plesne skupine Hrvata iz Sambotela pokazao je kako i u trećoj životnoj dobi narodni ples može biti izvor zadovoljstva, a nastupi prilika za druženje. Hrvati iz Hrvatskih Šica predstavili su svoje

Bogatstvo...

Polaznici narodnog vrtića u Gornjem Četaru

KAMP NARODNE UMJETNOSTI

U organizaciji Čitaonice mohačkih Šokaca od 30. lipnja do 4. srpnja održan je Kamp narodne umjetnosti.

Kako je za Hrvatski glasnik izjavila voditeljica Beata Janković, ovogodišnji kamp obilovao je raznovrsnim i zanimljivim programima.

Tako su sudionici kampa posjetili Pečuh, gdje su obišli Hrvatski klub „August Šenoa”. S radom kluba upoznao ih je zamjenik voditelja Zoltán Horváth, koji je govorio o povijesti kluba i hrvatskom književniku Augustu Šenoi, po kojemu sam klub nosi ime. Nakon toga održao je zanimljivo predavanje o hrvatskim tradicijskim glazbalima. Djeca su ih mogla uzeti u ruke, probati svirati, a na kraju su zajedno otpjevali nekoliko narodnih pjesama uz glazbenu pratnju Zoltána Horvátha, vrsnog svirača i učitelja sviranja tradicijskih žičanih instrumenata. Istoga su dana izletnici posjetili i Zoološki vrt u Pečuhu te se prošetalu središtem grada.

„Pranje na Dunavu”

U posjetu Đuri Jakšiću, koji im je pokazao svoj muzej

U Mohaču su posjetili Đuru Jakšića, počasnog predsjednika Čitaonice mohačkih Šokaca i istaknutog narodnog umjetnika koji im je pokazao svoj muzej. Učenicima je govorio o šokačkim narodnim običajima, podrijetlu izloženih maski buša te njihovim izrađivačima. U svojoj radionici mladim je sudionicima kampa pokazao osnove rezbarenja maski. Đuro Jakšić ne izrađuje samo larfe nego i brojne druge rekvizite potrebne za pokladni ophod buša.

Sudionici kampa posjetili su i Gradski muzej Dorottye Kanizsai u Mohaču, koji čuva bogatu etnografsku baštinu Hrvata u Mađarskoj. Muzej su razgledali uz stručno vodstvo, a potom su sudjelovali u muzejsko-pedagoškoj radionici „Tajna škrinje”. U okviru radionice upoznali su motive kojima su se ukrašavale tradicijske škrinje te njihov sadržaj. S pomoću interaktivnih sadržaja upoznali su hrvatsku tradicijsku glazbu, a imali su priliku i ukrasiti vlastitu škrinju.

Naravno, nije izostao ni posjet kompleksu Busóudvar, gdje su sudionici proveli cijeli dan upoznavajući stoljetnu pokladnu tradiciju i njezinu jedinstvenu atmosferu. U sklopu kompleksa razgledali su kostime buša, uređenu šokačku kuću te svjetlosno-zvučnu predstavu koja dočarava paljenje krijesova. Sudjelovali su i u zabavnim interaktivnim zadacima, a na četirima demonstracijskim radionicama upoznali su rad lokalnih obrtnika i majstora čiji su zanati povezani s očuvanjem te tradicije. Program je nastavljen izradom vlastitih maski, nakon čega je uslijedio kviz posvećen pokladnim običajima.

U poslijepodnevnom satima prošetalu su se do obale Dunava, gdje im je predsjednik Čitaonice mohačkih Šokaca Stipa Bubreg

pokazao kako su nekad žene na tradicionalan način prale rublje na rijeci – težak posao koji je stoljećima bio dio svakodnevice. Sudionici Kampa imali su priliku i sami se okušati u tom nekadašnjem načinu pranja rublja.

Posljednjega dana kampa sudionici su učili pjesme i plesove Hrvata u Mađarskoj – šokačke, gradišćanske i bunjevačke – upoznali su se s tradicijskom glazbom te su sudjelovali u kolima i različitim narodnim igrama. U poslijepodnevnom satima razgledavali su dijele tradicionalnih hrvatskih narodnih nošnji iz Mađarske i učili kako ih pravilno odjenuti.

Posjetili su i Gradski muzej Dorottye Kanizsai

Potom su se pridružili svečanoj povorci u sklopu manifestacije „Pranje na Dunavu”. Odjeveni u narodne nošnje, uz pjesmu i ples, uputili su se prema prostoru kod Šokačke skele, gdje se održavao prikaz tog starog običaja. Ondje su s izvornom skupinom Čitaonice mohačkih Šokaca turistima predstavili tradicionalni način pranja rublja na Dunavu. Program je nastavljen nastupima folklornih skupina i večernjom plesnom zabavom, čime je uspješno završio još jedan Kamp narodne umjetnosti. U kampu je sudjelovalo tridesetak polaznika u dobi od 7 do 14 godina te je bio besplatan za sve sudionike, a organizatori su polaznicima osigurali tri obroka dnevno.

Branka Pavić Blažetin

Kiritof, kulturno poslijepodne i dječji dan u Nardi

U Nardi je 14. lipnja održan kiritof, kulturno poslijepodne i dječji dan u organizaciji mjesne hrvatske zajednice i Župe Uzvišenja Svetoga Križa. Program je obuhvatio vjerski, kulturni i dječji sadržaj.

Mališani iz mjesnog vrtića

Središnji dio prijedopodnevnog programa bila je svečana sveta misa u crkvi Uzvišenja Svetoga Križa. Glavni celebrant bio je vlč. Zdravko Gašparić iz Bocksdorfa, a propovijed je održao vlč. Branko Kornfeind iz Vincjeta. Misno slavlje glazbeno su oblikovali kantor Zoltán Pezenhoffer, vlč. Branko Kornfeind i tamburaši.

Na svetoj misi

Misno slavlje uz tambure

Nakon mise održan je zajednički objed u župnom dvorištu. Poslijepodnevni program otvorilo je predavanje etnografa dr. Šandora Horvátha pod naslovom „Prije 60 godina u Nardi“, u kojem je govorio o posjetu hrvatskih iseljenika iz Austrije ovome mjestu prije šest desetljeća te o tadašnjim prilikama na austrijsko-mađarskoj granici.

U kulturnom programu nastupila su djeca iz Čuvarnice Blaženoga Jánosa Brennera – hrvatske narodnosne podružnice u Nardi, nardanski tamburaši i mjesni zbor Lastavica. Za najmlađe posjetitelje tijekom poslijepodneva organizirane su različite dječje aktivnosti, dok su u župnom dvorištu svoje proizvode predstavili izlagači iz okolnih mjesta.

Tijekom manifestacije prikupljena je humanitarna pomoć za polusirotu i sirotu djecu koja zbog ratnih okolnosti žive u Ukrajini. Program je zaključen nastupom tamburaškog sastava Židanski bečari.

Ovogodišnji kiritof u Nardi ponovno je okupio vjernike i posjetitelje te spojio vjerski sadržaj s njegovanjem hrvatske kulturne baštine i tradicije.

Andraš Kovač

ALJMAŠ – Tijekom nedavnog boravka u Hrvatskoj skupina bunjevačkih Hrvata posjetila je Valpovo i prijateljsko naselje Bizovac. Kako nam je uz ostalo kazala predsjednica Hrvatske samouprave Aljmaša Valerija Marija Petrekanić, primio ih je načelnik Općine Bizovac Srećko Vuković. U toj prigodi razgovaralo se o oživljavanju prijateljske suradnje koja je počela još 1994. godine potpisivanjem Sporazuma o prijateljskoj suradnji dvaju gradova, ali je za vrijeme korone zastala. Konkretno je bilo riječi da će se suradnja oživiti uzajamnim pozivima izaslanstava na sljedeće gradske priredbe. Prema riječima predsjednice sudjelovali su i na nedavnoj Dužijanci u Subotici, a sad se pripremaju za tradicionalni Spomendan biskupa Ivana Antunovića u Aljmašu.

DUŠNOK – U organizaciji KUD-a „Biser“ od 25. do 29. srpnja održan je 9. Dušnočki rackohrvatski jezični i folklorni kamp za djecu i mlade. Ovogodišnji kamp bio je posvećen dušnočkim rackohrvatskim običajima i baštini. Sudionici su se kroz igru i zabavne sadržaje upoznivali s poviješću svojih predaka, rackim govorom, običajima i narodnim plesovima. Kako ističu organizatori, čak i najmlađi uspješno su svladali prve dijelove dušnočke racke svadbene koreografije.

ALJMAŠ – Od 30. srpnja do 1. kolovoza u Aljmašu se održavala manifestacija „Bogatstvo okusa i naroda“. Na tradicionalnoj kulturnoj i gastronomskoj manifestaciji koja je priređena 16. put sudjelovala je i Hrvatska samouprava Aljmaša. Kako nam je među ostalim kazala predsjednica Valerija Marija Petrekanić, u kulturnom programu nastupio je pjevački zbor bunjevačkih Hrvata, a hrvatska samouprava u okviru gastronomske ponude ove godine pripremila je čevape s pitama, ajvarom i salatama.

Brlobaš proslavio Ilinje, Dan sela, Hrvatski dan i Romski dan

U organizaciji Mjesne samouprave Brlobaša, Hrvatske samouprave Brlobaša i Romske samouprave Brlobaša 19. srpnja održani su programi u povodu brlobaške bučure i blagdana sv. Ilije.

Sveti Ilija Gromovnik slavi se 20. srpnja. Prema slavenskoj pučkoj predaji preuzeo je ulogu staroslavenskog boga Peruna, pa se vjeruje da munjama i grmljavinom upravlja vozeći se u vatrenim kočijama po oblacima. Vjeruju to i Brlobašćani, a slika svetca na vatrenim kočijama krasi zid iznad glavnog oltara njihove crkvice.

Od ranih jutarnjih sati bilo je živo u Brlobašu. U dvorištu mjesnog Doma kulture i oko crkve nicali su šatori, kako za brojne kuharske ekipe tako i za izlagače i poduzetnike koji su se pobrinuli da svaki posjetitelj pronađe nešto za sebe, kako i priliči podravskoj bučuri.

Dečki

Bio je to Dan sela, bučura u povodu Ilinja, ali i Hrvatski dan te Romski dan. Zajedničkim snagama ovo malo selo s tek nešto više od stotinu stanovnika pokazalo je kako može organizirati veliku i uspješnu priredbu. Načelnik sela Ivica Pavleković sa suradnicima i članovima zastupničkih tijela pobrinuo se da sve protekne u najboljem redu te da se gosti osjećaju dobrodošlo.

U ranim poslijepodnevним satima svi stanovnici Brlobaša bili su pozvani na zajednički objed. Djeca su mogla uživati u dvorcu na napuhavanje, oslikavanju lica, vrtuljku, ljuljačkama i brojnim drugim igrama.

U kolu

Načelnik Brlobaša Ivica Pavleković

U mjesnoj crkvi, posvećenoj zaštitniku sela sv. Iliji, hrvatsku tamburašku svetu misu služio je martinački župnik i župnik Brlobaša Ilija Čuzdi uz orguljašku pratnju i pjevanje Ančike Gujaš te okupljenih vjernika. Tamburaši su svojim izvedbama dodatno obogatili misno slavlje.

Na otvorenoj pozornici potom je uslijedio bogat kulturni program koji je počeo poznatom pjesmom „Mene je rodila majka...”. Program je vodila Brlobašćanka Greta Dudás.

Dekle

Nastupila je Tamara Solga, koja je pokazala svoje plesno umijeće, dok su stihove na hrvatskom jeziku kazivale učenice lukoviške škole Csenge Bogdán i Diana Németh, izvrsne interpretatorice poezije. Okupljenima se predstavila i plesna skupina Boróka iz Barče.

Najveće oduševljenje publike izazvao je nastup združenih kulturno-umjetničkih društava Podravina iz Barče i Drava iz Lukovića koje je uvježbala Vesna Velin. Glazbenu pratnju osigurao je i ovoga puta Tamburaški orkestar „Misija”, koji je bio zadužen i za večernji bal te druženje posjetitelja.

Branka Pavić Blažetin · Foto: Organizatori (Facebook)

Mala stranica

SVJETSKI DAN HUMANOSTI

Svake godine 19. kolovoza obilježava se Svjetski dan humanosti. Obilježavanjem se želi doprinijeti jačanju svijesti o važnosti humanitarnih aktivnosti diljem svijeta te međunarodne suradnje u ostvarivanju ciljeva. Svjetski dan humanosti podsjetnik je da i mali znak pažnje može nekomu promijeniti dan, a ponekad i život, te i na našu zajedničku odgovornost da podržimo humanitarni rad i zaštitimo one koji ga obavljaju. Toga dana podsjeća se i na humanitarne radnike koji su izgubili svoje živote obavljajući svoj posao i odaje počast svima koji svakodnevno naporno rade diljem svijeta. Humanitarni radnici često su prvi koji dolaze i posljednji koji odlaze iz zona pogođenih ratovima, prirodnim katastrofama, glađu i bolestima. Djeluju u najizazovnijim i najopasnijim okruženjima vođeni temeljnim načelima humanosti, nepristranosti, neutralnosti i neovisnosti. Njihov je cilj spasiti živote, ublažiti patnju i očuvati ljudsko dostojanstvo bez obzira na nacionalnost, rasu, vjeru, spol ili političko uvjerenje onih kojima je pomoć potrebna. Njihov je rad od presudne važnosti te uključuje pružanje hitne medicinske skrbi, osiguravanje pitke vode, hrane i skloništa uz psihosocijalnu podršku i zaštitu najranjivijih skupina. Prema podacima Ujedinjenih naroda stotine milijuna ljudi diljem svijeta ovise o humanitarnoj pomoći kako bi preživjeli. Svjetski humanitarni dan naglašava da svatko od nas može doprinijeti. Podizanje svijesti o globalnim krizama, doniranje pouzdanim humanitarnim organizacijama, volontiranje ili iskazivanje solidarnosti načini su na koje se može podržati ova plemenita misija.

Beta

MOŽEŠ I TI VOLONTIRATI!

Evo nekoliko kreativnih i praktičnih ideja kako možete pomoći svojoj bližoj zajednici.

- **POMOĆ ŽIVOTINJAMA**
 - Ako volite životinje, posjetite lokalne azile. Šetajte pse, donirajte im stare deke ili im sakupljajte hranu.
- **EKOAKCIJA**
 - Velika je pomoć i dobrovoljno čišćenje parkova, plaža ili školskih igrališta od smeća.
- **SADNJA BILJAKA**
 - Možete posaditi biljke u svojem okolišu i njegovati ih. Time doprinosite uljepšavanju prostora.
- **DONIRANJE IGRAČAKA I ODJEĆE**
 - Izaberite očuvane igračke, slikovnice ili odjeću koju je dijete preraslilo i donirajte ih potrebitima.
- **POMOĆ U UČENJU**
 - Ako vam dobro ide neki predmet, pomozite učenicima kojima taj predmet teže ide.
- **POMOĆ STARIJIM OSOBAMA**
 - Pomozite starijim poznanicima u kupnji, izbacivanju smeća ili se jednostavno družite i razgovarajte sa starijima, pogotovo s onima koji žive sami.

Beta

Dodijeljene županijske nagrade u Pomurju

Hrvatska samouprava Zalske županije prošle je godine utemeljila nagradu za osobe koje su u županiji svojim radom doprinijele razvoju hrvatske zajednice na različitim poljima – na polju društvenog života, kulture, vjere i obrazovanja. Nagrada za odgoj i obrazovanje ove godine dodijeljena je Eržiki Hederič, umirovljenoj voditeljici Dječjeg vrtića u Sumartonu. Hrvatska samouprava Zalske županije ove godine utemeljila je i Nagradu za životno djelo. Nagrada je dodijeljena predsjedniku KUD-a „Sumarton“ Joži Đuricu, bivšem predsjedniku Hrvatske samouprave Sumartona i zastupniku HDS-a koji je nesebičnim i dobrovoljnim radom mnogo doprinio očuvanju hrvatske nacionalne samosvijesti u Sumartonu i u pomurskoj regiji. Nagradu je sa svim članovima županijske samouprave uručila predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije Anica Kovač 11. srpnja na Festivalu zlevanke, vina i tambure.

Nagrada za životno djelo

Jožo Đuric desetljećima je predano radio kako bi hrvatska zajednica u Sumartonu i u Pomurju sačuvala svoj jezik, običaje, kulturu i osjećaj zajedništva. Sve što je radio, činio je skromno, tiho, ali s iznimnom predanošću i ustrajnošću. Kao predsjednik KUD-a „Sumarton“ neumorno je organizirao kulturni i društveni život Sumartona. Zahvaljujući njegovu radu narodne pjesme, glazba, tradicijske svečanosti i pomurska hrvatska baština nisu ostali samo uspomena, nego su postali živa baština koja i danas obogaćuje život novih naraštaja. Kao predsjednik Hrvatske samouprave Sumartona, a poslije i kao njezin dopredsjednik, uvijek je zastupao interese svoje zajednice. Kao član mjesne samouprave radio je za razvoj svojega sela istodobno čuvajući njegove hrvatske nacionalne vrijednosti i identitet. S njegovim imenom povezuju se brojne priredbe i manifestacije koje njeguju tradiciju: dvojezične žive jaslice, međimurska smotra narodnih pjesama, proslave Martinja i mnogi drugi zajednički događaji. To nisu bile samo manifestacije nego i prigode koje su okupljale ljude, jačale osjećaj pripadnosti i povezivale različite naraštaje. Bio je primjer ne samo kao organizator nego i kao aktivni sudionik kulturnoga života – kao pjevač, glazbenik i čuvar tradicije. Za njega je glazba uvijek bila mnogo više od umjetnosti, bila je jezik zajedništva koji povezuje ljude i prenosi baštinu naših predaka.

Nagrađeni s članovima Hrvatske samouprave Zalske županije

Jednako mu je bilo važno da ljubav prema glazbi, hrvatskoj kulturi i tradiciji prenese svojoj obitelji. Tu je ljubav usadio svojim sinovima, a poslije i svojoj unuci. Nije samo govorio o važnosti očuvanja baštine, nego je vlastitim primjerom pokazivao da tradicija ostaje živa jedino kad je prihvate i nastave živjeti novi naraštaji. To je možda jedan od njegovih najvećih darova – njegovoj obitelji, ali i cijeloj zajednici. Posebnu je pozornost posvećivao mladima vjerujući da moraju upoznati i zavoljeti jezik, kulturu i običaje svojih predaka. Dobro je znao da budućnost svake zajednice ovisi o tome hoće li uspjeti prenijeti svoje vrijednosti na nove naraštaje. Nagrada za životno djelo uvijek znači više od samoga priznanja. Ona poručuje da postoje ljudi čiji je rad ostavio trajan trag u životu jednoga mjesta. Ljudi zahvaljujući kojima je naša zajednica postala bogatija, povezanija i snažnija te na čijem se radu može graditi budućnost. Vrlo mnogo vremena svojeg života nesebično je, s ljubavlju i predanošću, posvetio svojoj zajednici. Svojim privatnim životom pokazao je kako se služi zajednici, kako se čuvaju vrijednosti i kako se ustrajno radi za opće dobro, a sve te vrijednosti prenio je na svoju obitelj. Oba mu sina sviraju u Tamburaškom sastavu „Sumartonski lepi dečki“ njegujući hrvatsku kulturu i jezik.

Nagrada za odgoj i obrazovanje

Odgovateljica Eržika Hederič diplomirala je na Visokoj školi u Kecskemétu i stekla diplomu za hrvatsku narodnosnu odgojiteljicu. Nakon studija, vrativši se u svoje rodno mjesto, počela je raditi u Dječjem vrtiću Sumarton. To joj je bilo prvo i jedino radno mjesto. Radila je kao odgojiteljica, a poslije i kao ravnateljica dječjeg vrtića, uvijek s ciljem da djeca na životni put krenu osjećajući se sigurno i voljeno usvajajući pritom važne životne vrijednosti. Kao odgojiteljica u predškolskoj ustanovi za hrvatsku narodnost prihvatila se posebne misije. Dijelila je ne samo radost igre i učenja nego i hrvatski jezik, tradiciju te identitet koji povezuju našu prošlost s budućnošću. Generacije su od nje učile svoje prve hrvatske riječi, pjesme i brojalice te, što je možda još važnije, učile su ponositi se svojim korijenima i svojom zajednicom. Ni nakon odlaska u mirovinu nije se mogla zauvijek oprostiti od svojeg poziva. Kad je nedostajalo odgajatelja koji govore hrvatski, vratila se u vrtić jer je osjetila da mora pomoći. Vrijednost njezina rada ne mjeri se samo godinama provedenim u odgojnom radu, već i životima koje je obogatila svojom ljubavlju, strpljenjem i uzornim ponašanjem.

Beta / Hrvatski glasnik

Jožo Đuric i Eržika Hederič

Osijek u Budimpešti otvorio izložbu u povodu 25 godina prijateljstva s XIII. okrugom

U sklopu obilježavanja 25 godina prijateljstva i suradnje između Grada Osijeka i XIII. okruga Budimpešte u mađarskoj je prijestolnici u ponedjeljak 1. lipnja otvorena izložba fotografija osječkog autora Gorana Šantara – dar Grada Osijeka prijateljskom XIII. okrugu u povodu četvrt stoljeća uspješne suradnje dvaju gradova.

Na otvorenju izložbe sudjelovalo je izaslanstvo Grada Osijeka predvođeno zamjenikom gradonačelnika Draganom Vulinom koje je boravilo u Budimpešti na Susretu gradova prijatelja održanom u povodu 88. obljetnice osnutka XIII. okruga Budimpešte te 25 godina prijateljstva i suradnje između dvaju gradova.

Suradnja Osijeka i XIII. okruga Budimpešte službeno je počela potpisivanjem Sporazuma o suradnji i prijateljstvu 2001. godine, a tijekom proteklih 25 godina ostvareni su brojni zajednički projekti na području kulture, sporta, obrazovanja i gospodarstva.

Domaćin ovogodišnjeg Susreta gradova prijatelja, gradonačelnik dr. József Tóth, zahvalio je Gradu Osijeku na 25 godina prijateljstva i uspješne suradnje te istaknuo kako su partnerski odnosi dviju sredina tijekom godina rezultirali brojnim zajedničkim projektima i razmjenom vrijednih iskustava. Posebnu zahvalu uputio je Gradu Osijeku za izložbu fotografija osječkog autora Gorana Šantara istaknuvši kako ona na poseban način predstavlja Osijek građanima i posjetiteljima Budimpešte.

Sa svečanosti otvaranja izložbe fotografija osječkog autora Gorana Šantara

Otvarajući izložbu, zamjenik gradonačelnika Dragan Vulin zahvalio je domaćinima na dugogodišnjoj suradnji i gostoprimstvu te istaknuo kako je Osijek uz partnerstvo s XIII. okrugom stekao vrijedna iskustva koja danas primjenjuje u vlastitom razvoju.

„U ime svih Osječanki i Osječana zahvaljujem na svemu što smo zajedno ostvarili tijekom proteklih 25 godina. Puno smo toga od vas naučili – od modela priuštivog stanovanja do projekata skrbi za starije osobe i razvoja urbanih parkova. Riječ je o iskustvima koja želimo primjenjivati i u Osijeku“, rekao je zamjenik gradonačelnika Vulin.

Dodao je kako je upravo razmjena znanja i dobrih praksi jedna od najvećih vrijednosti dugogodišnjeg partnerstva dviju lokalnih zajednica.

25 godina prijateljstva i suradnje

Izložba predstavlja više od 60 crno-bijelih fotografija koje prikazuju Osijek u posljednjih petnaestak godina dokumentirajući njegove ulice, ljude i svakodnevni život. Posebnost je postava činjenica da su sve fotografije snimljene analognim fotoaparatima starijim od 50 godina te izrađene na filmu različitih formata.

„U doba sveopće digitalizacije i umjetne inteligencije ovakva fotografija predstavlja istinsko umijeće i zanat. Crno-bijela tehnika omogućuje poseban doživljaj prostora, ljudi i trenutaka te nas podsjeća na važnost autentičnosti i strpljenja u stvaranju umjetnosti“, naglasio je Vulin.

Dio nazočnih, među njima i Hrvati iz XIII. okruga

Izložba će u Budimpešti biti otvorena mjesec dana, a dva mjeseca poslije bit će predstavljena i osječkoj publici, čime će dodatno povezati građane dvaju prijateljskih gradova.

„Želim XIII. okrugu Budimpešte i Gradu Osijeku još mnogo uspješnih godina suradnje. Neka i sljedećih 25 godina prijateljstva bude jednako sadržajno, plodno i uspješno kao ove koje danas obilježavamo“, poručio je zamjenik gradonačelnika Vulin.

Izvor: osijek.hr

Dan narodnosti u Selurnicu

U Selurnicu je 13. lipnja održan i tradicionalni Dan narodnosti, koji je ponovno okupio pripadnike njemačke, hrvatske i romske zajednice.

Dvorište Kulturnog centra oživjelo je uz bogat kulturni i gastronomski program. Posjetitelji su mogli kušati specijalitete svih triju narodnosti – njemački Leberkäse i mrežastu pitu, ciganski lečo i bodag te hrvatsku slanu savijaču sa sirom.

Tijekom cijelog poslijepodneva na otvorenoj pozornici izmjenjivali su se folklorni ansambli, pjevački zborovi i tamburaški sastavi, a među izvođačima nastupili su KUD „Marica” iz Salante, pečuški KUD „Baranja” te Ženski pjevački zbor „Snaše” iz Pogana.

Za najmlađe su bile organizirane kreativne i likovne radionice, dok su odrasli u narodnosnim šatorima mogli pobliže upoznati običaje, tradiciju i kulturnu baštinu triju zajednica.

Dan sela i Festival sarme u Kozaru

U organizaciji Mjesne samouprave Velikog Kozara i brojnih suorganizatora 13. lipnja održani su Dan sela i Festival sarme. Na natjecanje u pripremi sarme prijavio se velik broj ekipa, pa ocjenjivački sud nije imao nimalo lak zadatak odabrati najbolje. Ocjenjivali su se okus sarme, uređenje natjecateljskog stola i ukupni dojam ekipe.

Da Šokci iz Velikog Kozara i dalje kuhaju izvrsnu sarmu, potvrdila je i nagrada koju je osvojila Hrvatska samouprava Velikog Kozara za najbolju natjecateljsku ekipu.

TILOŠ – LEGRAD – Na malograđničnom prijelazu između Tiloša i Legrada i ove godine u povodu proštenja u Tilošu 25. i 26. srpnja održani su Dani svete Ane. Tog vikenda na rijeci Dravi prometuje brod između dvaju mjesta, pa se žitelji s obje strana granice druže uz sportske, vjerske i kulturne programe. Program je počeo 25. srpnja organiziranjem prijelaza brodom i čamcima preko rijeke Drave, a na hrvatskoj strani okupljene je zabavljao Pozitivo band. U nedjelju u 10 sati održana je prijateljska nogometna utakmica između NK-a Graničar Legrad i nogometnog kluba iz Tiloša, a u 11 sati u crkvi svetog Mihalja pred oltarom svete Ane na Legradskoj gori održana je dvojezična sveta misa. Posjetitelje su tijekom dvodnevnog programa zabavljali kulturno-umjetnički nastupi, druženje, domaća gastronomska ponuda te brojni sadržaji.

SERDAHEL – Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin” u Serdahelu 12. kolovoza organizira poučni izlet u matičnu domovinu. Cilj je izleta upoznavanje prirodnih ljepota Hrvatske i njezinih kulturnih znamenitosti. Zadržna je postaja izleta Opatija, gdje će se izletnici moći „umočiti” u Jadransko more. Izlet je i neka vrsta nagrade aktivnim članovima serdahelske hrvatske zajednice, tamburašima, članovima pjevačkog zbora i drugima koji često volontiraju na hrvatskim programima, doznali smo od predsjednice samouprave Timee Reicher Székely.

SUMARTON – U organizaciji Udruge za gospodarski, ruralni i turistički razvoj „Ruralne vrijednosti” 14. srpnja u Eko kući u Sumartonu počeo je tečaj hrvatskog jezika u dvjema skupinama za dvadeset sudionika. Tečaj se ostvaruje u sklopu europskog projekta „Zajedničke tradicije iz prošlosti koje povezuju generacije s obje strane Mure”, koji se provodi u okviru hrvatsko-mađarskog prekograničnog Interreg programa. Sudionici tečaja besplatno mogu učiti hrvatski jezik s ciljem usvajanja osnovnih znanja za komunikaciju sa žiteljima iz susjedne države Hrvatske.

SERDAHEL – SUMARTON – PRELOG – Pomurska naselja Serdahal i Sumarton projektni su partneri Gradu Prelogu u europskom projektu „LIVING LANDSCAPES – Habitat Restoration for Low-Carbon Resilience”, koji se provodi u sklopu programa Interreg VI-A Mađarska – Hrvatska 2021. – 2027. Vođeci je partner projekta Grad Prelog, dok su projektni partneri Općina Tótszerdahely i Općina Tótszentmárton iz Mađarske. Projekt je osmišljen radi promicanja prilagodbe na klimatske promjene, smanjenja rizika od katastrofa i povećanja otpornosti primjenom rješenja temeljenih na prirodi. Početna konferencija projekta održana je u Prelogu 20. srpnja, a na njoj su sudjelovali predstavnici projektnih partnera, saborski zastupnik i gradonačelnik Preloga Ljubomir Kolarek te načelnici Serdahela i Sumartona Stjepan Mihović i Gyula Butykai. Projekt traje od 1.

svibnja 2026. do 30. travnja 2028. godine, ukupna mu je vrijednost 840.282,10 eura, a glavni je cilj projekta obnova i razvoj zelene infrastrukture na području naselja partnera. Prema očekivanjima projekt će doprinijeti povećanju otpornosti na klimatske promjene, očuvanju bioraznolikosti, učinkovitijem upravljanju oborinskim vodama te stvaranju kvalitetnijeg i zdravijeg životnog prostora. U sklopu projekta planirane su razne aktivnosti, među kojima su obnova više od 3,6 hektara zelenih površina, sadnja autohtonih stabala, grmlja i trajnica, uspostava cvjetnih livada, izgradnja kišnih vrtova, uređenje propusnih pješačkih staza te razvoj održive zelene infrastrukture. Projekt uključuje i provedbu edukativnih radionica, prekograničnu razmjenu znanja te promicanje prirodnih rješenja za prilagodbu na klimatske promjene.